

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog prijevoda dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

PRESUDA ALMEIDA GARRET, MASCARENHAS FALCÃO I OSTALI PROTIV PORTUGALA (zahtjevi br. 29813/96 i 30229/96)

...

PRAVO

...

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1.

44. Podnositelji zahtjeva su tvrdili da su okolnosti o kojima je riječ povrijedile njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva zajamčeno člankom 1. Protokola br. 1., koji propisuje kako slijedi:

"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

A. Primjenjivost članka 1. Protokola br. 1.

45. Podnositelji zahtjeva su tvrdili da su imali potraživanje koje je bilo određeno, tekuće i odmah ovršivo i prema tome "vlasništvo" u smislu značenja članka 1. Protokola br. 1.

46. Vlada je prihvatila da, kao što je to utvrđeno sudskom praksom Suda, članak 1. Protokola br. 1. obuhvaća određenu novčanu imovinu, kao što je dugovanje. Vlada je,

međutim, tvrdila da dug mora biti točno određen, tekući i odmah ovršiv kako bi se moglo imati koristi od zaštite koju pruža ta odredba, a da ti uvjeti u ovom slučaju nisu ispunjeni, budući da još uvijek nije utvrđen iznos naknade na koju podnositelji zahtjeva imaju pravo.

47. Sud opaža da članak 1. Protokola br. 1. štiti novčanu imovinu, kao što su dugovi (vidi presudu u predmetu *Pressos Compania Naviera S. A. i drugi protiv Belgije* od 20. studenoga 1995. godine, Serija A br. 332., str. 21., stavak 31.).

Sud bilježi da je mjerodavno domaće zakonodavstvo, naročito Uredbe sa zakonskom snagom br. 406-A/75 i 407-A/75 i Zakon br. 80/77, podnositeljima zahtjeva dalo pravo na naknadu zbog gubitka njihovog vlasništva. Vrhovni upravni sud je u predmetu g. Almeida Garretta, izrijeком *obiter dictum* u svojoj presudi od 12. srpnja 1994. godine, također priznao njegovo pravo na "pravednu naknadu" (vidi stavak 15. ove presude).

Sud nalazi da su podnositelji zahtjeva prema tome mogli tražiti da im se prizna pravo da od države potražuju vraćanje duga i, prema tome, zaključuje da je članak 1. Protokola br. 1. primjenjiv.

48. Što se tiče pitanja koji je dio te odredbe primjenjiv u ovom predmetu, Sud opaža da je do miješanja u pravo uživanja vlasništva podnositelja zahtjeva došlo zbog trajnog propusta isplate konačne naknade. Sud nema ovlasti ispitati, između ostalog, pitanja povezana s oduzimanjem vlasništva ili, *a fortiori*, visinom iznosa naknade (vidi stavak 43. ove presude). Miješanje se, prema tome, ne može izjednačiti s oduzimanjem vlasništva u smislu druge rečenice prvog stavka članka 1. Protokola br. 1. Okolnosti ovog slučaja stoga potpadaju u domašaj prve rečenice tog stavka, koja općenito navodi načelo mirnog uživanja vlasništva (vidi presudu u predmetu *Matos e Silva, Lda., i drugi protiv Portugala* od 16. rujna 1996. godine, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, str. 1113, stavak 81.).

B. Poštivanje članka 1. Protokola br. 1.

49. U svrhu prve rečenice prvog stavka članka 1. Protokola br. 1. Sud mora utvrditi je li uspostavljena poštena ravnoteža između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite temeljnih prava pojedinca (vidi, između drugih izvora prava, naprijed navedenu presudu u predmetu *Matos e Silva, Lda., i drugi*, str. 1114., stavak 86.).

50. Podnositelji zahtjeva su tvrdili da takva ravnoteža nije uspostavljena. Na početku su tvrdili da dogovori o plaćanju nisu razumni. Privremena naknada nije bila isplaćena petnaest godina nakon izvlaštenja u slučaju g. Almeida Garretta i osam godina nakon izvlaštenja u slučaju obitelji Mascarenhas Falcão. Podnositelji zahtjeva su izjavili da Vlada ne može tvrditi da nema dovoljno financijskih i proračunskih sredstava budući da je ostvarila ogromnu dobit progresivnom privatizacijom većine imovine nacionalizirane 1975. godine.

51. Pozivajući se na presude u predmetima *James i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 21. veljače 1986. godine, Serija A br. 98.), i *Lithgow i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 8. srpnja 1986. godine, Serija A br. 102.), i na mišljenje manjine članova Komisije, Vlada je tvrdila da članak 1. Protokola br. 1. ipak ne jamči pravo na punu naknadu u svim okolnostima, budući da legitimni ciljevi javnog interesa, kao što su ciljevi koji se žele ostvariti ekonomskim reformama ili mjerama kojima se nastoji poboljšati socijalna pravda, mogu iziskivati da budu isplaćene manje odštete nego što je stvarna vrijednost vlasništva o kojemu je riječ. U takvim se slučajevima moraju poštivati kriteriji koje

primjenjuju nacionalne vlasti, koje imaju široku slobodu procjene u tom području, osim ako je jasno da nisu imale nikakvu razumnu osnovu za te kriterije. Vlada je tvrdila da to nije tako u ovom slučaju. Treba imati na umu posebne okolnosti portugalske intervencije u zemljišne interese 1975. godine koja je obuhvatila znatan dio državnog teritorija i zahtijevala složenu akciju od strane vlasti. U takvim okolnostima, imajući na umu financijska i proračunska sredstva države, rješenja kojima se odlučilo o isplati nisu povrijedila načelo razmjernosti budući da su zemljoposjednici već primili privremenu naknadu u obliku državnih vrijednosnica koje donose kamatu.

Vlada je dodala kako je protek vremena na kraju išao na ruku podnositeljima zahtjeva, budući da su zakonske izmjene kriterija korištenih za procjenu naknade omogućile značajno poboljšanje uvjeta za reparaciju.

52. Sud ponavlja da Države imaju široku slobodu procjene pri utvrđivanju što je u javnom interesu, naročito što se tiče naknade za nacionalizaciju, budući da nacionalni zakonodavci imaju široku diskreciju u provođenju socijalne i ekonomske politike. Međutim, ta sloboda procjene ne može biti neograničena i njena provedba je podložna preispitivanju od strane institucija Konvencije (vidi naprijed navedenu presudu u predmetu *Lithgow i drugi*, str. 50-51, stavci 121.-122.).

53. Sud opaža da je miješanje o kojem je riječ očigledno slijedilo opravdani cilj, budući da nije nerazumno ako država vodi računa o svojim financijskim i proračunskim sredstvima kad provodi veliku zemljišnu reformu s ekonomskim i socijalnim ciljevima za koje se ne može reći da su nerazumni.

54. Međutim, Sud bilježi da su do sada protekle dvadeset i četiri godine, a da podnositeljima zahtjeva nisu isplaćene konačne naknade za koje domaći zakonodavac ipak tvrdi da na njih imaju pravo. Sud ponavlja da bi svrsishodnost naknade bila umanjena ako bi se isplaćivala bez obzira na različite okolnosti koje uvjetuju smanjenje njene vrijednosti, kao što je na primjer nerazumno kašnjenje u isplati (vidi presudu u predmetu *Akkus protiv Turske* od 9. srpnja 1997. godine, *Reports* 1997-IV, str. 1309-10, stavak 29.).

Kašnjenje se neosporno može pripisati državi, te niti složenost radnji koje vlast poduzima na tom polju, niti broj ljudi koji imaju pravo na naknadu, ne mogu opravdati tako dugo kašnjenje kao ovo koje se ovdje dogodilo.

Nadalje, činjenica da su podnositelji zahtjeva primili privremenu naknadu ne čini se odlučnom, budući da je isplaćena nekoliko godina nakon što im je oduzeta zemlja o kojoj je riječ. U svakom slučaju, iako je privremena naknada isplaćena, ostaje činjenica da su podnositelji zahtjeva i dalje suočeni s neizvjesnošću. Upravo ta neizvjesnost, zajedno s nedostatkom domaćeg pravnog lijeka za ispravljanje te situacije, navodi Sud da utvrdi kako su podnositelji zahtjeva već pretrpjeli poseban i prekomjeran teret koji je narušio poštenu ravnotežu koja se mora uspostaviti između potreba javnog interesa i zaštite prava na mirno uživanje vlasništva.

55. Zaključno, ovdje je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1.

...